

Między drugim i trzecim spotkaniem Konwersatorium

Dwa pierwsze spotkania w ramach Konwersatorium „Energetyka przyszłości” pokazały wielki potencjał praktycznych spraw, wymagających pilnego ogarnięcia jednolitym podejściem metodycznym. Jednocześnie pokazały, że Konwersatorium zostało powołane we właściwym czasie, i że właściwe jest jego ukierunkowanie. Tytuł do takiego stwierdzenia daje analiza bardzo zróżnicowanych sygnałów (całkowicie niezależnych), korespondujących silnie ze stabilizującą się linią programową Konwersatorium. Szczególne znaczenie ma zestawienie trzech sygnałów, przy pełnym uszanowaniu niesymetrycznej miary tych sygnałów. Są to następujące sygnały: (I) wydanie specjalne Newsweeka (grudzień 2006 – luty 2007), poświęcone bezpieczeństwu energetycznemu USA, (II) seria konferencji nowego typu, które odbyły się w Polsce w okresie od października do grudnia 2006 roku, poświęconych energetyce rozproszonej (w coraz większym stopniu stanowiącej integralną część nowoczesnej infrastruktury gminnej) oraz (III) propozycja-koncepcja wójta Gminy Skarbimierz, Andrzeja Pulita, dotycząca produkcji biometanu w Polsce, sformułowana na tle ujęcia makroekonomicznego bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Wydanie specjalne Newsweeka prezentuje bezpieczeństwo energetyczne (widziane przez pryzmat interesów USA) w bardzo szerokim spojrzeniu, w szczególności w perspektywie historycznej (200 lat do tyłu), ale też dalekosiężnej (50 lat do przodu), w aspekcie aktualnej globalnej sytuacji politycznej, w aspekcie alokacji zasobów ropy naftowej (Iran, Arabia Saudyjska, Rosja, Wenezuela) oraz, przede wszystkim, w aspekcie postępu technologicznego (wyzwolonego wysokimi cenami ropy naftowej)¹. W wydaniu tym amerykański sekretarz stanu ds. energii Samuel W. Bodman podkreśla, że USA potrzebują zmiany strategii dostaw energii na taką, która zapewni: bezpieczeństwo dostaw, bezpieczeństwo ekologiczne, efektywność ekonomiczną i zróżnicowanie dostaw. Rekomenduje przy tym (wskazuje) dziesięć sposobów osiągnięcia celu. Są to: (1°) produkcja etanolu z celulozy (z biomasy), (2°) energia odnawialna, wiatrowa i słoneczna, (3°) budowa gospodarki wodorowej, (4°) samochody hybrydowe, (5°) intensyfikacja wykorzystania, w okresie przejściowym, własnych zasobów ropy i gazu, (6°) rozwój czystych technologii węglowych (budowa elektrowni zero-emisyjnych, produkcja wodoru), (7°) atomowe elektrownie podstawowe, (8°) regulacje prawne umożliwiające zakończenie budowy składowiska wypalonego paliwa nuklearnego w masywie skalnym (Yucca Mountain, Nevada), (9°) modernizacja sieci przesyłowych (wykorzystanie postępu technologicznego w dziedzinie przewodów linii elektroenergetycznych, między innymi nadprzewodnictwa wysokotemperaturowego), (10°) oszczędność i technologie proefektywnościowe w obszarze użytkowania energii (patrz „Technologie”).

W podobnym kierunku, jak przytoczone rekomendacje dla USA, idą koncepcje i propozycje działań zasygnalizowane już w ramach Konwersatorium (mapa drogowa budowy bezpieczeństwa energetycznego Polski, ceny referencyjne technologii elektroenergetycznych, biometanowa/bioetanolowa energetyka rozproszona, agroenergetyka, zdolność technologii elektroenergetycznych do odpowiedzi na rynkowe wzrosty cen energii elektrycznej oraz na kryzysy na rynku energii elektrycznej, i inne).

Oprócz wymienionej zgodności koncepcji istotna jest inna zgodność (w szerszym sensie), mianowicie zgodność polegająca na tym, że w Polsce, podobnie jak w USA, rozpoczyna się budowa nowego układu sił gwarantującego bezpieczeństwo energetyczne w warunkach rzeczywistej konkurencji, w otwartym (a nie korporacyjnym) układzie. O tym świadczy „eksplozja” (w okresie od października do grudnia 2006 roku) konferencji, które charakteryzowały się całkiem nową strukturą zainteresowanych podmiotów (uczestniczących w konferencjach). Bezpośrednie zaangażowanie się Senackiej Komisji Gospodarki

¹ Zagadnienia te będą, ze względu na ich specjalne znaczenie, sukcesywnie prezentowane w różnych działach Konwersatorium.

Narodowej², przedstawiciele Urzędów Marszałkowskich (województwa: mazowieckie, śląskie, dolnośląskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie), wójtów i burmistrzów, stowarzyszeń takich jak SEO (Stowarzyszenie Energii Odnawialnej), SNWES (Stowarzyszenie Niezależnych Wytwórców Energii Skojarzonej) oraz SEP, przedsiębiorstw takich jak Elektrownie Szczytowo-Pompowe, Vattenfall Distribution, Elektrociepłownia Zabrze, Koncern Energetyczny EnergiaPro, Dolnośląska Spółka Gazownictwa, Pomorska Spółka Gazownictwa, a także ogólnie elektroenergetyków, gazowników i ciepłowników oraz dostawców technologii biomasowo-gazowych, rolników i innych specjalistów, jest bardzo dobrym prognostykiem. Tworzy to dobrą przesłankę do budowy podstaw pod nowe, trwałe zrozumienie między parlamentarzystami, zarządami gmin, przedsiębiorcami w gminach zajmującymi się szeroko rozumianą infrastrukturą, branżowymi przedsiębiorstwami infrastrukturalnymi, korporacyjnymi grupami zawodowymi oraz rozproszonymi (i zróżnicowanymi, przede wszystkim ludzkimi) zasobami w szerokim otoczeniu.

„Eksplozję” konferencji rozpoczęły w październiku dwie konferencje, podobne tematycznie, ale zorganizowane w zupełnie odmiennych środowiskach. Były to konferencje: *Nowoczesna energetyka rozproszona i infrastruktura w e-gminach* oraz *Nowoczesna energetyka i e-Gmina – połączenie przyszłości*. Pierwsza konferencja odbyła się w Warszawie przy współdziałaniu Senackiej Komisji Gospodarki Narodowej, krajowych przedsiębiorstw energetycznych (w szczególności Elektrowni Szczytowo – Pompowych), a także stowarzyszeń krajowych (w szczególności SEO i SNWES). Druga odbyła się w Gminie Gierałtowie przy współdziałaniu Urzędu Marszałkowskiego i samorządów gminnych Śląska, Politechniki Śląskiej, regionalnych przedsiębiorstw energetycznych (w szczególności Vattenfall Distribution i Elektrociepłowni Zabrze), a także stowarzyszenia SEP (Oddział Gliwice)³.

Następnie były dwie konferencje listopadowe, znowu zbliżone tematycznie, ale zorganizowane w odmiennych środowiskach, mianowicie: konferencja *Możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii na Mazowszu, w Saksonii-Anhalt, Brandenburgii, Środkowych Czechach, Południowych Morawach i Województwie Bratysławskim* zorganizowana w Dębem (k/Serocka) przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego (przy współdziałaniu partnerów z Niemiec, Czech i Słowacji) oraz konferencja *Bezpieczeństwo energetyczne Dolnego Śląska* zorganizowana we Wrocławiu przez ABS-Klaster (działający w Instytucie Automatyki Systemów Energetycznych), przy współdziałaniu Urzędu Marszałkowskiego i samorządów gminnych Dolnego Śląska, a także regionalnych przedsiębiorstw energetycznych (w szczególności Koncernu Energetycznego EnergiaPro i Dolnośląskiej Spółki Gazownictwa).

Były wreszcie cztery konferencje grudniowe: (i) debata *Energetyka rozproszona – rozwój cywilizacyjny Polski B + bezpieczeństwo energetyczne klasy A* zorganizowana przez spółkę Procesy Inwestycyjne, przy współdziałaniu Polskich Sieci Elektroenergetycznych i Elektrowni Szczytowo – Pompowych, (ii) konferencja *Kogeneracja rozproszona – równoczesne wytwarzanie ciepła i prądu w gminie i w przedsiębiorstwie* zorganizowana w Opolu przez Politechnikę Opolską (i działający przy niej Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości), (iii) konferencja *„Zrównoważona energia” nowym spojrzeniem na strategię energetyki* zorganizowana w Warszawie przez Polskie Towarzystwo Certyfikacji Energii dla korporacji elektroenergetycznej, (iv) konferencja *Gaz ziemny w produkcji rolnej i w przemyśle spożywczym* zorganizowana w Toruniu przez Pomorską Spółkę Gazownictwa, przy współdziałaniu Urzędów Marszałkowskich Województw Pomorskiego i Kujawsko-Pomorskiego, dla samorządów gminnych oraz dla przedsiębiorstw rolniczych i

² Stanowisko Komisji Senackiej jest na stronie www.snwes.pl w dziale „Wiadomości”.

³ Specjalne podstrony internetowe poświęcono tym konferencjom na portalu www.egie.pl.

przedsiębiorstw przemysłu rolno-spożywczego. Dwie z tych konferencji (druga i czwarta) były silnie zorientowane na agroenergetykę.

Nowy nurt, na który składają się wymienione powyżej konferencje, w naturalny sposób łączy się już z drugim nurtem, na który składają się konferencje powiązane z targami. W tym drugim nurcie były to w szczególności konferencje, które odbyły się w Poznaniu w październiku i w listopadzie, towarzyszące Targom POLAGRA-FARM 2006 oraz Targom POLEKO 2006, odpowiednio. Dynamiczny rozwój Targów świadczy o rosnącym znaczeniu rynku dostaw urządzeń dla energetyki rozproszonej, już nie tylko dla energetyki odnawialnej w tradycyjnym sensie, ale w coraz większym stopniu dla energetyki rozproszonej biometanowej i bioetanolowej. Właśnie dostawców urządzeń dla energetyki rozproszonej należy obecnie postrzegać jako najważniejszą siłę, zdolną do zapoczątkowania na wielką skalę rozwoju konkurencji w energetyce (w tym konkurencji realnej poza zasadą TPA), najprzód w elektroenergetyce i ciepłownictwie, a następnie w gazownictwie. Z tego punktu widzenia warto podkreślić, że nową sytuację trzeba rozpatrywać w aspekcie zarządzania ryzykiem. Rozwój energetyki rozproszonej powoduje fundamentalną alokację ryzyka. W pierwszej fazie jest to w szczególności przeniesienie ryzyka (do obszaru dostawców urządzeń) z obszaru tradycyjnych przedsiębiorstw energetycznych, które starały się dotychczas swoje ryzyko obniżyć za pomocą monopolu, a następnie za pomocą praktyk korporacyjnych (zwłaszcza od czasu, kiedy monopol został osłabiony za pomocą zasady TPA). Przy tym jest jasne, że zmiany strukturalne na rynku dostawców urządzeń są odpowiedzią na kryzys, który dotknął ich (w szczególności taką firmę jak np. ABB) w minionej dekadzie na rynku „systemowych” technologii elektroenergetycznych (technologii wielkiej skali).

Drugą siłą, oprócz dostawców urządzeń dla energetyki rozproszonej, stają się rolnicy. Interesująca inicjatywa wójta Andrzeja Pulita (Konwersatorium, dział Agroenergetyka) jest w tym kontekście bardzo symptomatyczna. Inicjatywę tę należy rozpatrywać w szerokim kontekście (Konwersatorium, materiał podsumowujący pierwsze spotkanie, listopad 2006). Niezależnie od uprawnionych wątpliwości dotyczących inicjatywy (zwłaszcza jej skali) jest jasne, że rolnictwo w połączeniu z dostawcami urządzeń jest w stanie przyczynić się do zapoczątkowania zmian strukturalnych, bo i rolnictwo i dostawcy urządzeń są już przygotowani do konkurencji i muszą ją podjąć (inaczej zbankrutują). Z drugiej strony widoczny kryzys na rynku energii elektrycznej jest dla nowych sił okolicznością sprzyjającą. Decydują o tym trzy czynniki. Po pierwsze, czas odpowiedzi rozproszonych technologii biometanowych (bioetanolowych) na kryzys, kiedy on nadejdzie, jest obecnie już najkrótszy (czas odpowiedzi tradycyjnych technologii systemowych, wielkiej skali, jest wielokrotnie dłuższy). Po drugie, ryzyko nietrafionych technologii dla inwestorów jest w przypadku energetyki rozproszonej z natury niewielkie, a w dodatku energetyka rozproszona biometanowa (bioetanolowa) jest potrzebna, tak czy owak, do stabilizacji ryzyka cen paliw (w Polsce zarówno cen węgla jak i cen gazu). Po trzecie, jest już widoczne, że wójtowie gmin rolniczych znacznie szybciej uczą się energetyki i w szczególności elektroenergetyki (rozproszonej, którą w *know-how* będą zasilać przede wszystkim dostawcy urządzeń), niż korporacja elektroenergetyczna uczy się ekonomiki rynkowej, rolnictwa i biotechnologii.

Z punktu widzenia Konwersatorium jest oczywiste, że opisana powyżej sytuacja powinna mieć wpływ na ukierunkowanie trzeciego spotkania. W szczególności widać, że nie ma potrzeby dalszego rozszerzania tematyki (w stosunku do tematyki dwóch pierwszych spotkań). Istnieje natomiast już możliwość jej selekcji i pogłębienia tych zagadnień uwzględnionych zwłaszcza w programie drugiego spotkania (poświęconego energetyce rozproszonej), które wymagają lepszego wzajemnego zrozumienia przez wszystkich uczestników Konwersatorium i jak najszybszego określenia możliwości wspólnych działań (podziału zadań).

Jan Popczyk, 17 grudnia 2006 roku.